

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторске дисертације

Одлукама Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број 950/XI-2 од 27.04.2022. године и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, број IV-02-351/14 од 18.05.2022. године, именовани смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације, под насловом „Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе“, кандидата Марије Радуловић.

На основу анализе урађене докторске дисертације која је резултат самосталног и оригиналног научно истраживачког рада, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације и за њену јавну одбрану подноси Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. Основни биографски подаци

Кандидат Марија Радуловић (у даљем тексту: Кандидат) је рођена 26.01.1986. године у Крушевцу. Основну школу „Бранко Радичевић“ је завршила у Грачацу, општина Врњачка Бања, као носилац дипломе „Вук Караџић“. Гимназију у Врњачкој Бањи је завршила са одличним успехом. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, одељење у Врњачкој Бањи, уписала је у академској 2006/07. години. Основне академске студије је завршила 24.09.2010. године, на студијском програму Пословна економија и менаџмент, модул Туризам и хотелијерство, са просечном оценом 8.13 одбранивши завршни рад под називом „Интерни односи са јавношћу“ из наставног предмета Тржишно комуницирање, са оценом „положила са похвалом“. Мастер академске студије завршила је на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, 17.11.2015. године, на студијском програму Економија, модул Финансије, берзе и банкарство са просечном оценом 8.20, одбранивши мастер рад под називом „Електронска трговина хартијама од вредности у Србији“ из наставног предмета Електронски системи плаћања.

Докторске академске студије је уписала на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу у академској 2016/17. години, на студијском програму Економија, модул Макроекономија. Положила је све испите предвиђене наставним

планом студијског програма Економија са просечном оценом 8.56. Године 2020. је изабрана у истраживачко звање истраживач-сарадник за ужу научну област Општа економија и привредни развој. Током академске 2021/22. године ангажована је као сарадник (демонстратор) на предмету Микроекономија на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу.

Од 2014. године ангажована је као консултант и предавач у Центру за људске ресурсе у Београду из области анализе пословног окружења и статистике. У Центру за истраживања Центра за људске ресурсе је ангажована као економиста и статистичар. Од 2021. године је власник Центра за истраживање и развој у друштвеним и хуманистичким наукама ARISE. Поред тога, ангажована је као хонорарни предавач, економиста и статистичар од стране више иностраних компанија. Од марта 2013. године је члан надзорног одбора Специјалне болнице „Меркур“ из Врњачке Бање. Члан је American Economic Association, Royal Statistical Society и International Statistical Institute.

Поседује активно знање рада на рачунару у Microsoft Office пакету и статистичким софтверима IBM SPSS, EViews, Stata, R, OxMetrics, Gretl. На Економском факултету Универзитета у Крагујевцу похађала је курс „Optimization methods and their application in management“. Осим тога, успешно је завршила курс у организацији Међународног монетарног фонда, „Macroeconomic forecasting“ и Barcelona School of Economics „Time Series Models for Macroeconomic Analysis“.

Поседује активно знање енглеског језика, а служи се и француским и италијанским језиком.

Основне сфере научног интересовања су: национална конкурентност, политика заштите конкуренције, тржишна концентрација, стране директне инвестиције и економетријско-статистичке анализе.

1.2. Преглед научно-истраживачких резултата

Кандидат **Марија Радуловић** је у оквиру приложене документације доставила и податке о објављеним ауторским и коауторским радовима публикованим у релевантним научним часописима и зборницима, као и на међународним и домаћим научним скуповима.

1. **Radulović, M. & Kostić, M. (2021).** Does population ageing impact inflation?. *Stanovništvo*, 59(2), 107-122. **(M24)**
2. **Radulović, M. (2020).** The impact of institutional quality on economic growth: A comparative analysis of the EU and non-EU countries of Southeast Europe. *Economic Annals*, 65(225), 163-181. DOI: 10.2298/EKA2025163R; **(M24)**

3. Knežević, M. & **Radulović, M.** (2020). Kosovo and Metochy's Economy Before and after Political Turmoil: Are There Differences? *Research Journal of Applied Sciences*, 15(6), 197-203. DOI: 10.36478/rjasci.2020.197.203; **(Q3; M24)**
4. **Radulović, M.** & Kostić, M. (2020). Globalization and economic growth of Eurozone economies. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*, 38(1), 183-214. DOI: 10.18045/zbefri.2020.1.183; **(Q3; M24)**
5. **Radulović, M.,** & Kostić, M. (2021). Are EU Members' Economies an "Engine" of the EU Candidates' Economies?. *Folia Oeconomica Stetinensia*, 21(2), 97-117. **(ERIH Plus)**
6. Костић, М. & **Радуловић, М.** (2022). Испитивање ставова грађана Републике Србије о значају политике заштите конкуренције. *Зборник радова Јахорински пословни форум 2022*, Босна и Херцеговина, Пале, 109-122. **(M33)**
7. **Radulović, M.** (2020). Does institutional quality matter for trade in Southeast European Countries?. *6th International Scientific Conference on Contemporary Issues in Economics, Business and Management (2020)*, Kragujevac: Faculty of Economics University of Kragujevac, 247-256. **(M33)**
8. **Radulović, M.** (2019). The Effects of Innovation on the Competitiveness of Southeast European Countries. *Proceedings of the 1st Virtual international conference Path to a knowledge society-managing risks and innovation PaKSoM 2019*, December 09-10, Niš: Research and development Center IRC ALFATEC, 35-39. COBISS.SR-ID 283184140 **(M33)**
9. **Радуловић, М.** (2019). Ефекти страних директних инвестиција на економски раст земаља Југоисточне Европе. *XXIV научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе“*. Ниш: Економски факултет Универзитета у Нишу, 207-215, COBISS.SR-ID – 276959244 **(M33)**
10. **Radulović, M.** (2018). The impact of foreign direct investments on host country market structure: A case of Serbia's automotive industry. *5th International Scientific Conference on Contemporary Issues in Economics, Business and Management (2018)*, Kragujevac: Faculty of Economics University of Kragujevac, 347-354. **(M33)**
11. **Радуловић, М.** (2017). Компаративна анализа ефеката страних директних инвестиција на привреду Републике Србије и Републике Хрватске. *XXIII научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе“*. Ниш: Економски факултет Универзитета у Нишу, 183-190. COBISS.SR-ID – 272067852 **(M33)**

12. **Radulović, M.** (2018). Competition protection policy in the function of the improvement of the Republic of Serbia market efficiency. *International scientific conference „Economic development and competitiveness of European countries: Achievements - Challenges – Opportunities“*, Novi Sad: School of Business, 76-78. **(M34)**
13. **Radulović, M.** (2017). Perspectives of Further Development of Economic Relations between Serbia and Turkey. *8th International Conference of Political Economy (ICOPEC 2017)*, Belgrade: Batman University Faculty of Economics and Administrative Science, Marmara University Faculty of Economics and University of Belgrade **(M34)**
14. **Radulović, M.** (2017). The Possibility of Further Development of Financial Derivatives Market in the Republic of Serbia. *Conference “Economic Policy for Smart, Inclusive and Sustainable Growth”*. Beograd: Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, COBISS.SR-ID 236889356. **(M34)**
15. **Радуловић, М.** (2018). Ефекти страних директних инвестиција на привредни раст земаља у транзицији: теоријска и емпиријска анализа. *Зборник радова Треће Међународне тематске научне конференције „Процес европских интеграција и регионална сарадња Константин Магнус 2018*, Ниш: Факултет за безбедност, право и менаџмент „Константин Велики“, 302-318. COBISS.SR-ID – 264753164 **(M44)**
16. **Radulović, M.** (2020). Market concentration and foreign direct investment in the financial leasing sector of the Republic of Serbia, *Škola biznisa*, 1, 1-19. **(M51)**
17. **Радуловић, М.** (2018). Утицај националне конкурентности на перцепцију корупције у земљама Европске уније: панел VEC модел. *Пословна економија*, 22(1), 73-92. **(M52)**
18. **Радуловић, М.** (2021). Квалитет институција у току пандемије корона вируса (COVID-19) у Републици Србији. *Зборник радова XX научног скупа „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“*. Крагујевац: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 311-324. **(M63)**
19. **Радуловић, М.** (2020). Квалитет институција и стране директне инвестиције у земљама Југоисточне Европе. *Зборник радова XIX научног скупа „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“*. Крагујевац: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 371-387. **(M63)**

20. **Радуловић, М.** (2019). Квалитет институција у земљама Југоисточне Европе: Да ли постоје разлике? *Зборник радова XVIII научног скупа „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“*. Крагујевац: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 315-336. (М63)
21. **Радуловић, М.** (2018). Ефекти заштите инвеститора на привлачење страног капитала у земљама у транзицији. *Научна конференција „Корпоративно управљање у Србији“*. Крагујевац: Научно друштво економиста Србије и Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 119-128. (М63)
22. **Радуловић, М.** (2018). Институционална ограничења конкурентности привреде Републике Србије у процесу прикључивања Европској унији. *XVII научни скуп „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“*. Крагујевац: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 397-413. (М63)
23. **Радуловић, М.** (2017). Институционална развијеност финансијског тржишта Републике Србије са посебном освртом на тржиште хартија од вредности. *XVI научни скуп „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“*. Крагујевац: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 263-277. (М63)
24. **Радуловић, М.** (2016). Ефекти имплементације ФИХ протокола на Београдској берзи. *Зборник радова Нова научна едукативна мисао, 2016(1)*, 26-33, COBISS.SR-ID 199642636 (некатегорисани рад)
25. **Радуловић, М.** (2015). Иновације у функцији диференцирања хотелског производа и остваривања конкурентске предности – пример: Специјална болница за лечење и рехабилитацију „Меркур“ Врњачка Бања. *Зборник радова Нова научна едукативна мисао, 2015(1)*, 36-43. COBISS.SR-ID 199642636 (некатегорисани рад)
26. **Радуловић, М.** (2015). *Електронска трговина хартијама од вредности у Србији*: Мастер рад / **Марија Радуловић**; ментор Емилија Вуксановић – Крагујевац: [М. Радуловић]: УДК 336.76(497.11)(043.2); COBISS.SR-ID 513448540

2. ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ И САДРЖАЈ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација **Марије Радуловић**, под насловом „Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе“

написана је на viii + 234 стране штампаног текста, формата А4, стандардне величине слова и прореда. Поред уобичајених елемената као што су Насловна страна, Идентификациона страница, Апстракт (на српском и енглеском језику, 2 стране), Списак табела, графикона и слика (6 страна), Увод (5 страна), Закључак (5 страна), Литература (24 стране) и Биографија (1 страна), докторска дисертација садржи и пет логички повезаних целина: Први део – *Значај страних директних инвестиција (СДИ) за економски развој* (19 страна), Други део – *Прилив СДИ у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ)* (42 стране), Трећи део – *Процена тржишне моћи компанија* (23 стране), Четврти део – *Значај СДИ за промену морфологије тржишта држава домаћина* (23 стране) и Пети део – *Емпиријско истраживање утицаја СДИ на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ)* (93 стране).

На списку коришћене литературе налази се 338 извора, претежно на енглеском језику. Поред наведеног, дисертација садржи и 36 табела, 116 графикона и 11 слика.

2.2. Предмет, циљеви, хипотезе и методологија истраживања

Кандидат **Марија Радуловић** у докторској дисертацији на основу теоријских претпоставки јасно образлаже и кроз емпиријско истраживање мери ефекте страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе.

Указујући на бројне теоријске и емпиријске проблеме који се јављају, а у складу са дефинисаним предметом истраживања, утврђеним циљевима и постављеним истраживачким хипотезама, у докторској дисертацији су измерени ефекти страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе применом *ARDL* модела за панел податке. Кандидат је дефинисала оригинални концептуално-методолошки оквир анализе укључивањем изабраних варијабли (укупни приходи, учешће страних компанија у укупним приходима, тржишно учешће компанија, Херфиндал-Хиршманов индекс, стопа раста прихода, као показатељ раста тржишта).

Имајући у виду значај СДИ како за развој националних економија тако и за ниво тржишне концентрације и услове конкуренције, **предмет истраживања** докторске дисертације је усмерен на испитивање утицаја прилива СДИ на ниво тржишне концентрације и посредно конкуренцију на тржиштима земаља Југоисточне Европе. Паралелно се анализирао утицај које СДИ имају на тржишну концентрацију држава Југоисточне Европе чланица ЕУ и држава које су у фази прикључења ЕУ. Истраживање је спроведено на примеру тржишта дувана и дуванских производа и тржишта мобилне телефоније у периоду 2003-2018. године. На овај начин обухваћена су тржишта везана за производни и услужни сектор националних економија које су предмет анализе.

Основни циљ истраживања је да се на бази релевантне литературе и спроведеног истраживања сагледа ефекат које СДИ имају на ниво тржишне концентрације и услове конкуренције у земљи домаћину. Такође, испитано је какав је утицај СДИ на тржишта држава Југоисточне Европе (ЈИЕ) са посебним освртом на државе чланице ЕУ и оне које то нису. Сходно напред изнетим констатацијама произашла су два специфична циља докторске дисертације.

Први специфични циљ се односи на испитивање утицаја који прилив СДИ има на ниво тржишне концентрације у земљама ЈИЕ.

Други специфични циљ се односи на компарацију утицаја прилива СДИ на ниво тржишне концентрације у земљама ЈИЕ које припадају ЕУ и земљама које нису чланице ЕУ.

Сходно одређеном предмету и циљевима истраживања у докторској дисертацији су тестиране следеће истраживачке хипотезе:

Хипотеза 1: Стране директне инвестиције (СДИ) имају значајан утицај на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ) и на тај начин на услове конкуренције у њима.

Хипотеза 2: У земљама ЈИЕ које су чланице ЕУ, већи обим СДИ смањује, док у земљама које нису чланице, повећава ниво тржишне концентрације.

Хипотеза 3: Добро конципирана политика привлачења СДИ може смањити негативан и повећати позитиван утицај ових инвестиција на тржишну концентрацију и самим тим на услове конкуренције држава домаћина.

Приликом теоријске и емпиријске разраде докторске дисертације, Кандидаткиња је на јасан, систематичан и недвосмислен начин образложила предмет и циљеве истраживања. Придржавајући се основних научних ставова, Кандидаткиња успоставља правилну научно-методолошку везу усклађену са теоријским и емпиријским појмовима из домена научне области докторске дисертације.

Кандидаткиња је у докторској дисертацији користила различите методе, прецизно конципиране моделе и технике научно-истраживачког рада за проверу и доказивање научних хипотеза.

Квалитативне методе су коришћене у раду за описивање и појмовно одређивање основних елемената посматраног проблема. Ово је постигнуто применом дескриптивне анализе која је употребљена за постављање одговарајућег теоријског оквира који се у дисертацији преиспитује и проверава кроз емпиријско истраживање. Емпиријско истраживање је коришћено за проверу постављених научних хипотеза. У

раду је коришћена релевантна инострана и домаћа литература везана за посматрано проблемско подручје. Применом анализе и синтезе, индукције и дедукције као адекватних метода научног истраживања, али и апстракције и генерализације у раду се дефинишу полазни ставови о посматраном проблемском подручју, који су у емпиријском делу рада потврђени или оспорени. Применом метода индукције и дедукције, Кандидаткиња настоји да кроз разматрање појединачних земаља и репрезентативних тржишта на њима дефинише генералне закључке који ће важити за све земље Југоисточне Европе (ЈИЕ). У раду се такође води рачуна и о особеностима појединачних земаља у светлу прилива СДИ. Посебан осврт је дат на анализу утицаја СДИ на кретање тржишне концентрације из угла да ли су анализирани државе чланице ЕУ или не. Поред наведених метода, у раду је коришћен и *метод компарације*, како у теоријском тако и у емпиријском делу истраживања. У теоријском делу истраживања, метод компарације је употребљен за поређење резултата претходних истраживања, док је у емпиријском делу истраживања ова метода примењена за поређење квантитативних података о приливу СДИ и нивоу тржишне концентрације у различитим земљама ЈИЕ.

У оквиру *квантитативних метода* су коришћене различите статистичко-економетријске методе за испитивање утицаја СДИ на ниво концентрације одабраних тржишта држава ЈИЕ. У раду су коришћене следеће статистичко-економетријске технике: т-тест независних узорака, панел анализа временских серија, тестови стационарности временских серија, тестови међузависности података панела и модел заснован на ауторегресивном распореду доцњи (AutoRegressive Distributed Lag - ARDL), како би се добили резултати валидног нивоа статистичке сигнификантности. За анализу су коришћени секундарни подаци добијени из релевантних база података водећих домаћих и међународних институција као што су Светска банка (World Bank), OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development), националних база података посматраних земаља и сл., и то за период од 2003. до 2018. године. За обраду података и статистичку анализу су коришћени статистички софтвери, IBM SPSS Statistics, Stata и EViews, а за приказ добијених резултата су коришћени одговарајући табеларни, графички и шематски прикази.

2.3. Садржај докторске дисертације

У складу са опредељеним предметом истраживања, дефинисаним циљевима и постављеним хипотезама, докторска дисертација има следећу структуру:

УВОД

ГДЕО

ЗНАЧАЈ СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА (СДИ) ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

1. Основне карактеристике страних директних инвестиција (СДИ)

1.1. Појам и основни облици прилива СДИ

- 1.1.1. Појам СДИ
- 1.1.2. Основни облици уласка СДИ
- 1.2. Мотиви уласка СДИ
- 1.3. Кључни носиоци СДИ
- 2. „Spillover” ефекат СДИ**
- 3. “Crowding-out” ефекат СДИ**

II ДЕО

ПРИЛИВ СДИ У ЗЕМЉАМА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ (ЈИЕ)

1. Основне карактеристике прилива СДИ у земље Југоисточне Европе (ЈИЕ)

- 1.1. Прилив СДИ у земље ЈИЕ чланице Европске уније у периоду 2003-2018. године
- 1.2. Прилив СДИ у земље ЈИЕ које нису чланице Европске уније у периоду 2003-2018. године

2. Секторска дистрибуција СДИ у земљама Југоисточне Европе

- 2.1. Секторска дистрибуција СДИ у земљама ЈИЕ чланицама Европске уније у периоду 2003-2018. године
- 2.2. Секторска дистрибуција СДИ у земљама ЈИЕ које нису чланице Европске уније у периоду 2003-2018. године

3. Динамика односа СДИ и економског раста у земљама Југоисточне Европе

- 3.1. Теоријска и емпиријска истраживања о односу СДИ и економског раста у земљама ЈИЕ
- 3.2. СДИ и економски раст у земљама ЈИЕ

III ДЕО

ПРОЦЕНА ТРЖИШНЕ МОЋИ КОМПАНИЈА

1. Теоријски аспекти проучавања тржишне моћи

2. Дефинисање релевантног тржишта

- 2.1. Појам и значај релевантног тржишта
  - 2.1.1. Релевантно тржиште производа
  - 2.1.2. Релевантно географско тржиште
- 2.2. Методе и проблеми утврђивања димензија релевантног тржишта
  - 2.2.1. Тест хипотетичког монополисте
  - 2.2.2. Ценовна корелација
  - 2.2.3. Анализа критичног губитка
  - 2.2.4. „Елзинга-Хогарти“ тест

3. Теоријско-методолошка основа процене тржишне концентracије

- 3.1. Значај показатеља тржишне концентracије
- 3.2. Основне карактеристике показатеља тржишне концентracије

4. Најзначајнији показатељи тржишне концентracије

- 4.1. Рацио концентracије
- 4.2. Херфиндал – Хиршманов индекс концентracије
- 4.3. Лоренцова крива
- 4.4. Цини коефицијент

5. Проблеми у примени показатеља концентracије тржишта

IV ДЕО

ЗНАЧАЈ СДИ ЗА ПРОМЕНУ МОРФОЛОГИЈЕ ТРЖИШТА ДРЖАВА ДОМАЋИНА

1. Економска теорија у дефинисању савремених облика тржишних структура и нивои њихове концентрације

- 1.1. Монополистичка конкуренција
- 1.2. Олигополи и њихова економска моћ у глобалној привреди
- 1.3. Картелски споразуми и њихове импликације

2. Утицај СДИ на морфологију тржишта развијених држава–теоријски преглед

3. Утицај СДИ на услове конкуренције држава у развоју – теоријски преглед

4. Политика заштите конкуренције и прилив СДИ

- 4.1. Развој политике заштите конкуренције
- 4.2. Политика заштите конкуренције Европске уније
- 4.3. Политика заштите конкуренције у земљама ЈИЕ које нису чланице ЕУ
- 4.4. Политика заштите конкуренције и СДИ

V ДЕО

ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ УТИЦАЈА СДИ НА НИВО ТРЖИШНЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ У ЗЕМЉАМА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ (ЈИЕ)

1. Уводне напомене о истраживању

2. Предмет и циљ истраживања

3. Извори података и методологија истраживања

- 3.1. Извори података
- 3.2. Методологија истраживања

4. Резултати истраживања и дискусија

4.1. Прелиминарна процена стања на тржишту мобилне телефоније

4.1.1. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније земаља ЈИЕ које су чланице ЕУ

4.1.1.1. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Румуније

4.1.1.2. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Бугарске

4.1.1.3. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Хрватске

4.1.1.4. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Грчке

4.1.2. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније земаља ЈИЕ које нису чланице ЕУ

4.1.2.1. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Србије

4.1.2.2. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Албаније

4.1.2.3. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Босне и Херцеговине

4.1.2.4. Услови конкуренције на тржишту мобилне телефоније Црне Горе

4.2. Резултати истраживања и дискусија резултата везаних за тржиште мобилне телефоније у земљама ЈИЕ

4.2.1. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту мобилне телефоније у земљама ЈИЕ

- 4.2.2. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту мобилне телефоније у земљама ЈИЕ које су чланице ЕУ
  - 4.2.3. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту мобилне телефоније у земљама ЈИЕ које нису чланице ЕУ
  - 4.3. Закључна разматрања и препоруке истраживања за тржиште мобилне телефоније земаља ЈИЕ
  - 4.4. Прелиминарна процена стања на тржишту дувана и дуванских производа
    - 4.4.1. Услови конкуренције у дуванској индустрији земаља ЈИЕ које су чланице ЕУ
      - 4.4.1.1. Услови конкуренције у дуванској индустрији Румуније
      - 4.4.1.2. Услови конкуренције у дуванској индустрији Бугарске
      - 4.4.1.3. Услови конкуренције у дуванској индустрији Хрватске
    - 4.4.2. Услови конкуренције у дуванској индустрији земаља ЈИЕ које нису чланице ЕУ
      - 4.4.2.1. Услови конкуренције у дуванској индустрији Србије
      - 4.4.2.2. Услови конкуренције у дуванској индустрији Северне Македоније
      - 4.4.2.3. Услови конкуренције у дуванској индустрији Босне и Херцеговине
  - 4.5. Резултати истраживања и дискусија резултата везаних за тржиште дувана и дуванских производа у земљама ЈИЕ
    - 4.5.1. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту дувана и дуванских производа у земљама ЈИЕ
    - 4.5.2. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту дувана и дуванских производа у земљама ЈИЕ које су чланице ЕУ
    - 4.5.3. Оцена ефеката СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту дувана и дуванских производа у земљама ЈИЕ које нису чланице ЕУ
  - 4.6. Закључна разматрања и препоруке истраживања за тржиште дувана и дуванских производа одабраних земаља ЈИЕ
- 5. Ограничења и препоруке за будућа истраживања**

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Литература

У првом делу докторске дисертације „*Значај страних директних инвестиција (СДИ) за економски развој*“ анализирани су најбитније теоријско-методолошке поставке прилива СДИ и њихов значај за земљу домаћина. За развој државе веома су важне СДИ које су правилно усмерене према делатностима које ће позитивно утицати на економски развој. Сходно томе, у овом делу рада су анализирани мотиви уласка СДИ, као и њихов утицај (позитиван и негативан). Постоје многобројни мотиви који опредељују одлуку инвеститора да уђе на неко тржиште. Они се разликују у зависности од карактеристика тржишта на које се улаже, али и царинских баријера, законске регулативе, политичке ситуације и сл. Сходно томе, у докторској дисертацију су дефинисани стратешки, економски, али и субјективни мотиви ТНК за инвестирање у одређену земљу. Такође, у оквиру овог дела рада је указано на значај СДИ за развој

тржишта земље домаћина, али и ефекте које СДИ имају за те земље, као што су *spillover* и *crowding-out* ефекти.

Други део докторске дисертације „*Прилив СДИ у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ)*“ односи се на анализу основних карактеристика прилива СДИ у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ). У ову анализу су укључене како државе које су прошле процес транзиције и постале пуноправне чланице Европске уније, тако и државе које су још увек у процесу транзиције и имају статус кандидата за приступање Европској унији. У овом делу рада је приказан прилив СДИ у земљама Југоисточне Европе које су чланице ЕУ (Хрватска, Словенија, Грчка, Румунија и Бугарска), као и земљама које то нису, а припадају овом региону (Србија, Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Македонија). Оно што је посебно било апострофирано у овом делу рада је секторска дистрибуција СДИ са посебним освртом на дуванску индустрију и сектор мобилне телефоније.

У трећем делу докторске дисертације „*Процена тржишне моћи компанија*“ је указано на теоријске аспекте проучавања и значај тржишне моћи учесника на тржишту и методологије која обезбеђује њену процену, а то је одређивање релевантног тржишта и коришћење одговарајућих показатеља концентрације. У овом делу рада је указано на проблеме са којима се истраживачи суочавају приликом дефинисања граница релевантног тржишта. Такође, у овом делу докторске дисертације је представљена теоријско-методолошка основа одређивања тржишне концентрације, као и основни показатељи који се користе у процени нивоа концентрације. Објашњено је коришћење следећих показатеља концентрације: Рација концентрације, Херфиндал – Хиршмановог индекса концентрације, Лоренцове криве и Џини коефицијента. На крају трећег дела докторске дисертације су представљена ограничења и проблеми који постоје у примени поменутих показатеља концентрације.

Четврти део докторске дисертације под називом „*Значај СДИ за промену тржишне морфологије држава домаћина*“ осветљава утицај који СДИ имају на тржишну концентрацију развијених земаља и земаља у развоју. На почетку овог дела докторске дисертације презентирају се најзначајније тржишне структуре у савременој привреди. Затим се анализира утицај СДИ на ниво тржишне концентрације развијених земаља и земаља у развоју са основном тезом да је утицај на ове две групе земаља различит. Оно што је уочено као тенденција је да већи прилив СДИ у развијене земље смањује ниво тржишне концентрације, док код земаља у развоју повећава ниво тржишне концентрације. Такође у оквиру овог дела дисертације објашњена је улога политике заштите конкуренције у одржавању фер услова конкуренције, као значај који она има код утицаја прилива СДИ на ниво тржишне концентрације.

Пети део докторске дисертације „*Емпиријско истраживање утицаја СДИ на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе (ЈИЕ)*“ представља емпиријско истраживање проблемског подручја које је изложено у дисертацији. Поред уводних напомена, дефинисаног предмета и циља истраживања, у овом делу докторске

дисертације су приказане анализирани варијабле, извори података и методологија истраживања. У фокусу истраживања утицаја СДИ на ниво тржишне концентрације су два тржишта: тржиште дувана и дуванских производа и тржиште мобилне телефоније земаља ЈИЕ. Истраживање је извршено на основу података добијених из релевантних база података као што су националне базе податка посматраних земаља и релевантне међународне базе за период од 2003. до 2018. године. Поред детаљног представљања и дискутовања резултата истраживања, у овом делу рада су дата и ограничења истраживања и препоруке за будућа истраживања.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Докторска дисертација под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“ и добијени резултати имају значајан научни и практични допринос. Кандидаткиња је врло систематично и одговорно приступила конципирању предмета и циљева дисертације и на методолошки исправан начин образложила значај и научну фундираност проблемског подручја истраживаног у докторској дисертацији.

Докторска дисертација под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“ поставља чврст теоријско-методолошки оквир за даља истраживања у области микроекономије, посебно индустријске организације. Докторска дисертација даје посебан допринос обогаћивању литературе везане за индустријску организацију, посебно оне која се бави истраживањем везе између уласка ТНК и прилива СДИ на ниво тржишне концентрације. На овај начин докторска дисертација и добијени резултати омогућавају конципирање квалитетне стратегије привлачења СДИ и прилагођавање политике заштите конкуренције настојањима већине економија да привуку СДИ, а не наруше услове конкуренције.

Оно што додатно доприноси оригиналности докторске дисертације јесте чињеница да се веза која постоји између СДИ и тржишне концентрације анализира на примеру земаља Југоисточне Европе. У оквиру ове групе држава издвајају се две подгрупе земаља: прва су оне које су чланице Европске уније (ЕУ), а друга су оне које то нису. Истраживање обухвата посебно једну, посебно другу групу држава и сагледава да ли постоје разлике у утицају прилива СДИ на услове конкуренције у једној и у другој категорији држава. Истраживање је извршено на примеру тржишта дувана и дуванских производа и на тржишту мобилне телефоније.

У анализи везе између СДИ и нивоа тржишне концентрације кандидаткиња **Марија Радуловић** користи статистичке и економетријске методе који показују да ли постоји статистички значајан утицај прилива СДИ на ниво тржишне концентрације на тржишту мобилне телефоније и тржишту дувана и дуванских производа држава Југоисточне Европе, и да ли је тај утицај позитиван или негативан. Овакав приступ истраживању је примењен посебно на примеру држава чланица ЕУ, а посебно на примеру држава које то нису.

Спроведена емпиријска анализа и резултати до којих се дошло омогућили су конципирање одређених препорука које се односе на унапређење стратегије привлачења СДИ и политике заштите конкуренције у државама Југоисточне Европе, како би се минимизирали негативни, а максимизирали позитивни ефекти прилива СДИ на услове конкуренције.

3.2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“ је резултат самосталног и оригиналног научно-истраживачког рада Кандидаткиње. Комисија оцењује да су предмет и циљеви истраживања јасно дефинисани, а научне хипотезе прецизно и јасно формулисане и тестиране применом одговарајуће методологије. Захваљујући адекватној и објективној примени квалитативне и квантитативне методологије, кандидаткиња изводи релевантне закључке и препоруке. Кандидаткиња је користила релевантну и обимну литературу, страну и домаћу, у циљу анализе постављених истраживачких проблема и питања и како би извео објективне и систематичне закључке. Кандидаткиња је испољила потребну селективност, примерену критичност и добру способност закључивања, као јасан стил изражавања и прецизну стручну терминологију, што указује на разумевање проучаване проблематике. Спроведено истраживање у докторској дисертацији резултат је самосталних напора кандидаткиње, која је на одговарајући начин користила релевантне изворе података и применом одговарајуће методологије, извела јасне и недвосмислене закључке истраживања.

Сагласно наведеном, Комисија констатује да докторска дисертација под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“ представља резултат оригиналног и самосталног научно-истраживачког рада кандидаткиње у оквиру научне области *Економске науке*, ужа научна област *Општа економија и привредни развој*.

3.3. Преглед остварених резултата рада кандидата у научној области

Кандидаткиња **Марија Радуловић** се у досадашњем научно-истраживачком раду бавила проблематиком која је повезана са темом докторске дисертације. На

основу публикованих радова кандидата, може се закључити да је њено истраживачко – стручно интересовање фокусирано на стране директне инвестиције и тржишну концентрацију који су непосредно анализирани у теоријском и емпиријском делу докторске дисертације. То доказују радови који су публиковани у домаћим часописима и на конференцијама из ове области. На основу списка радова који су наведени у тачки 1.2. овог Извештаја, Комисија посебно издваја пет радова:

1. **Radulović, M.** (2020). Market concentration and foreign direct investment in the financial leasing sector of the Republic of Serbia, *Škola biznisa*, 1, 1-19. **(M51)**
2. **Radulović, M.** (2018). The impact of foreign direct investments on host country market structure: A case of Serbia's automotive industry. *5th International Scientific Conference on Contemporary Issues in Economics, Business and Management* (2018), Kragujevac: Faculty of Economics University of Kragujevac, 347-354. **(M33)**
3. **Костић, М. & Радуловић, М.** (2022). Испитивање ставова грађана Републике Србије о значају политике заштите конкуренције. *Зборник радова Јахорински пословни форум 2022*, Босна и Херцеговина, Пале, 109-122. **(M33)**
4. **Radulović, M.** (2018). Competition protection policy in the function of the improvement of the Republic of Serbia market efficiency. *International scientific conference „Economic development and competitiveness of European countries: Achievements - Challenges – Opportunities“*, Novi Sad: School of Business, 76-78. **(M34)**
5. **Радуловић, М.** (2018). Ефекти заштите инвеститора на привлачење страног капитала у земљама у транзицији. *Научна конференција „Корпоративно управљање у Србији“*. Крагујевац: Научно друштво економиста Србије и Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 119-128. **(M63)**

3.4. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија оцењује да докторска дисертација кандидаткиње **Марије Радуловић**, под насловом **„Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе“**, у потпуности испуњава дефинисане захтеве у погледу садржаја, обима, квалитета и добијених резултата у односу на пријављену и одобрену тему.

Кандидаткиња је одговорила дефинисаном предмету и циљевима истраживања избором релевантне научне литературе и методологије карактеристичне за област друштвених наука, кроз пет заокружених и логички повезаних целина. Докторска дисертација је и структурно и суштински усклађена са одобреном темом. Тестирањем,

анализом и критичким вредновањем постављених истраживачких хипотеза, изведени су релевантни закључци истраживања.

Сходно томе, Комисија констатује да обим и квалитет докторске дисертације апсолутно одговарају пријављеној и одобреној теми, предмету и циљевима истраживања.

3.5. Научни резултати докторске дисертације

Комисија сматра да истраживање у докторској дисертацији кандидаткиње **Марије Радуловић**, под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“, има значајан позитиван допринос за унапређење теоријске и емпиријске анализе повезаности страних директних инвестиција и нивоа тржишне концентрације, као и сагледавање, разумевање и оцену утицаја страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе.

Најзначајнији остварени резултати теоријске анализе у докторској дисертацији огледају се у:

- проширивању сазнања везаних за најважније карактеристике и ефекте страних директних инвестиција;
- проширивању сазнања везаних за најважније тржишне структуре и методе мерења нивоа тржишне концентрације;
- идентификовању свих важних аспеката политике заштите конкуренције у земљама Југоисточне Европе;
- развоју концептуалног модела вредновања утицаја страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације на тржиштима мобилне телефоније и дувана и дуванских производа у земљама Југоисточне Европе;
- анализи везе између политике заштите конкуренције и привлачења страних директних инвестиција. Тако су на тржишту дувана и дуванских производа већине држава ЈИЕ престале да постоје домаће компаније. Оне су или затваране или преузимане од стране иностраних компанија, што је утицало на повећање концентрације на овим тржиштима. Разлог за овакав след догађаја је између осталог и неадекватна политика привлачења СДИ и њена неусаглашеност са постулатима политике заштите конкуренције. Очигледан је мањак *greenfield* инвестиција и ослањање на мерцере и аквизиције као основне облике уласка СДИ на тржишта ЈИЕ.

Емпиријско истраживање у докторској дисертацији, које оцењује ефекте страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације на тржиштима мобилне телефоније и дувана и дуванских производа у земљама Југоисточне Европе, показало је да:

- Стране директне инвестиције имају значајан утицај на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе, на њиховим тржиштима мобилне телефоније и дувана и дуванских производа и на тај начин на услове конкуренције у дугом року.
- Стране директне инвестиције немају значајан утицај на ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе, на тржишту мобилне телефоније и на тржишту дувана и дуванских производа и на тај начин на услове конкуренције у кратком року.
- У земљама Југоисточне Европе (које су чланице ЕУ и онима које нису чланице) већи прилив повећава ниво концентрације на тржишту мобилне телефоније и тржишту дувана и дуванских производа у дугом року.
- Прилив СДИ у кратком року смањено је ниво концентрације само на тржишту мобилне телефоније земаља ЈИЕ које су чланице ЕУ. Код земаља које нису чланице ЕУ овог утицаја није било. Такође, ако се посматра тржиште дувана и дуванских производа, једино је код земаља ЈИЕ које нису чланице ЕУ прилив СДИ водио ка повећању концентрације, док код друге категорије земаља тог утицаја није било.
- Оцењени ефекти СДИ на ниво тржишне концентрације на посматраним тржиштима указују на то да са повећањем СДИ долази до повећања нивоа тржишне концентрације, што значи смањење конкуренције, у дугом року. То значи да дугорочно политика привлачења СДИ није била адекватна и није деловала у правцу побољшања услова конкуренције на тржиштима земаља ЈИЕ.

Хипотезе које су постављене у докторској дисертацији и емпиријском истраживању, делимично или потпуно су потврђене анализом тржишта мобилне телефоније и тржишта дувана и дуванских производа у земљама Југоисточне Европе, односно производног и услужног сектора посматраних земаља. На тај начин су отворена додатна питања и дилеме које треба да буду испитивана применом свеобухватнијих модела. Према томе, истакнути научни резултати чине вредну основу за даља теоријска и емпиријска истраживања ефеката страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације.

3.6. Примењивост резултата у теорији и пракси

Комисија сматра да су резултати истраживања докторске дисертације под насловом „Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе“, кандидаткиње Марије Радуловић теоријски релевантни и научно применљиви, уважавајући чињеницу да анализирано проблемско подручје још увек није истражено у довољној мери.

У теоријском погледу, значај докторске дисертације се огледа у проширивању теоријских сазнања у области процене ефеката страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације. Докторска дисертације кандидата систематично и свеобухватно анализира стране директне инвестиције (концепт СДИ, spillover и crowding-out ефекте, утицај ТНК, и сл.), показатеље тржишне концентрације (Рацио концентрације, Херфиндал-Хиршманов индекс, Лоренцову криву и друге), тржишне структура и политику заштите конкуренције. Такође, извршен је преглед релевантних истраживања о ефектима страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације и указано је на релевантност претходних истраживања. Поред тога, анализирају се тржишта мобилне телефоније осам економија Југоисточне Европе и тржишта дувана и дуванских производа шест економија Југоисточне Европе. Модели су постављени у складу са усвојеним постулатима економске науке и примењени су за процену ефеката страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације и услове конкуренције на наведеним тржиштима.

Практична примењивост резултата докторске дисертације произилази из систематизованог приказа теоријских сазнања и резултата емпиријског истраживања.

3.7. Начин презентовања резултата научној јавности

Сprovedено истраживање у докторској дисертацији кандидаткиње **Марије Радуловић** под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“, пружа добру основу за припрему научних и стручних радова и њихово публиковање у референтним научним часописима националног и међународног значаја и презентовање на научним скуповима у земљи и иностранству. Публиковањем актуелних и оригиналних научних радова, научна и стручна јавност биће упозната са најважнијим закључцима и достигнућима спроведених истраживања. Публиковање монографије из проблемског подручја докторске дисертације, уз додатну надоградњу и проширење теоријских и емпиријских истраживања, може представљати користан извор информација и знања за научну и стручну јавност у домену валоризације страних директних инвестиција на ниво тржишне концентрације.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Комисија закључује да је докторска дисертација кандидаткиње **Марије Радуловић** под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“ оригинални и самостални научни рад који даје значајан допринос теорији и пракси. Комисија констатује и да је докторска дисертација, у погледу релевантних, и у Извештају разматраних аспеката, у складу са пријављеном и одобреном темом од стране Наставно-научног већа

Економског факултета Универзитета у Крагујевцу и Стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу. Такође, Комисија оцењује да су теоријска и емпиријска истраживања у докторској дисертацији оправдана и научно утемељена.

На основу претходно наведеног, Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидаткиње **Марије Радуловић** под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“, испуњава све суштинске и формалне услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу претходно изнетих чињеница, запажања, анализе и оцене резултата докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидаткиње **Марија Радуловић** под насловом „**Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе**“, и одобри њену јавну одбрану.

У Крагујевцу и Нишу, мај 2022. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Ненад Станишић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој, председник

Проф. др Бобан Стојановић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област Микроекономија, члан

Проф. др Милка Грбић, ванредни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој, члан

ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА
ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ
УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

да у складу са чл. ____ Закона о високом образовању и чл. ____ Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив: Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе
Научна/уметничка област (текст): Економске науке
Ужа научна/ Ужа уметничка област (текст): Општа економија и привредни развој
Ментор/ментор и коментор др Милан Костић, ванредни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Радуловић Марија
Назив завршеног факултета: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
Одсек, група, смер: Туризам и хотелијерство
Година дипломирања: 2010.
Назив студијског програма докторских академских студија: Економија
Научна/уметничка област: Општа економија и привредни развој
Датум одобравања теме: 13.11.2019.
Факултет и место: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: ARISE Врњачка Бања
Радно место: Консултант за област економије и статистике

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. ____ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. ____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Економског факултета о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Потпуни извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта и
- Оцену ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

Крагујевац, 08.06.2022.
(место и датум)

Бранко
ДЕКАН

**ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације у земљама Југоисточне Европе		
Кандидат	Марија Радуловић		
Ментор	Проф. др Милан Костић		
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	14. април 2022. год.		

1. Докторска дисертација „Стране директне инвестиције и ниво тржишне концентрације земаља Југоисточне Европе“ кандидата Марије Радуловић је оригинални научни рад, настао као резултат рада докторанда.
2. Приликом израде докторске дисертације поштована су академска правила цитирања и навођења извора. Поштована су ауторска права приликом навођења и коришћења графика и табела тако што су јасно назначени оригинални извори у којима су садржани наведени графици и табеле. Код имплицитног цитирања прецизно су наведени библиографски извори. Све библиографске јединице коришћене у изради докторске дисертације су тачне и комплетне.
3. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу, указује да укупно подударане текста дисертације (*similarity index*) износи 4% и да подударане текста по појединачним изворима није веће од 3% (код једног извора је 3%, а код престала два 1% подударности), што је у складу са Правилником о поступку провере на плагијаризам на Универзитету у Крагујевцу и уобичајеном научном праксом. Подударност која је уочена од стране софтвера производ је уобичајених констатација везаних за законску регулативу у сфери заштите конкуренције, дефинисања и објашњавања референтних вредности одређених показатеља тржишне концентрације и ставки везаних за процедуру која је спроведена у истраживачком делу рада, као и коришћених референци, што је уобичајено код докторских дисертација.

Узимајући у обзир све претходно наведено у овој оцени ментора, Извештај о провери докторске дисертације указује на оригиналност докторске дисертације, па се прописани поступак припреме за одбрану може наставити (**ПОЗИТИВНА ОЦЕНА**).

Датум:
20.04.2022. год.

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ			
ПРИМЉЕНО 20. 04. 2022			
Оп. бр.	Б р о ј	Прилог	Време
	958		

ПОТПИС МЕНТОРА

